

Flygtningebørn i udsatte positioner

Rapport – Juni 2018

Indholdsfortegnelse

Del 1: Baggrund	Side 3
Centrale afgrænsninger	Side 4
Kort om metodegrundlaget	Side 5
Del 2: Udsatte flygtningebørn – typer af målgrupper	Side 7
Børn, der har været ofre eller vidne til overgreb	Side 7
Børn fra familier med traumer eller psykiske lidelser	Side 9
Uledsagede flygtningebørn	Side 11
Børn, der udsættes for negativ social kontrol	Side 12
Børn i familier med ringe forældrestøtte	Side 14
Kriminelle/kriminalitetstruede børn	Side 14
Radikaliseringstruede børn	Side 15
Del 3: Generelle vilkår for den gode indsats	Side 17
Tværfagligt samarbejde	Side 17
Del 4: Eksempler på tilbud til flygtningebørn	Side 19
Forebyggende tilbud til flygtningebørn	Side 20
Fritidspas til flygtningebørn	Side 23
Forældrerådgivning og støtte	Side 25
Uledsagede flygtningebørn	Side 28
Tilbud til flygtningebørn med traumer	Side 31
Tilbud til unge udsat for negativ social kontrol, konflikter og vold	Side 33
Forebyggelse af kriminalitet og radikalisering	Side 37
Del 5: Mere viden	Side 39

Del 1: Baggrund

Indledning

Denne rapport har fokus på børn/unge af forældre med flygtningebaggrund og unge uledsagede flygtningebørn. En del af disse børn og unge er flygtet fra krig og overgreb – enten sammen med deres familier eller alene. Oftest har de været vidne til episoder, som kan påvirke deres trivsel og udvikling, eller også lever de i familier, hvor én eller begge forældre er påvirket af traumer el.lign.

For børn og unge af forældre med flygtningebaggrund gælder det, at de skal lære det danske sprog og om den danske kultur. Det kan give dem nogle udfordringer i forhold til deres skolegang og måske deres samvær med danske kammerater. Typisk vil de være i en ”dobbeltkultur”, hvor de både formes af dansk ungdomskultur og den kultur, de og deres familie kommer fra. For nogle er det en berigelse og en styrkelse af deres identitet, mens det for andre børn/unge kan give problemer i forhold til tilhørsforhold og identitetsdannelse.

Hovedparten af børn og unge af forældre med flygtningebaggrund og uledsagede flygtningebørn lever et godt liv i Danmark, hvor de trives og formes som gode individer og samfundsborgere. En gruppe børn og unge befinder sig imidlertid i en udsat position, hvor der kan være behov for, at der iværksættes en indsats for at styrke deres trivsel, udvikling og integration.

Denne rapport sætter fokus på grupper af børn og unge af forældre med flygtningebaggrund og uledsagede flygtningebørn, der befinder sig i en såkaldt ”udsat position”. Målet er, at rapporten kan skærpe alle børn-/ungefaglige og integrationsfaglige aktørers opmærksomhed, så de rettidigt og dækkende kan iværksætte nødvendige støttetilbud. Rapporten giver desuden konkrete eksempler på, hvilke typer af indsatser som kan være relevante, ligesom vi præsenterer indsatser og metoder fra praksis.

Rapporten er udarbejdet af LG Insight. Rapporten er en del af en trilogi, hvor vi inden for tre temaer har samlet forsknings- og erfaringsbaseret viden om effektive tilbud. De tre temaer og rapporter er: ”Beskæftigelse”, ”Modtagelse af nyankomne flygtninge” og denne rapport om ”Flygtningebørn i udsatte positioner”.

Centrale afgrænsninger

Rapporten dækker et meget stort område, hvor mange forskellige problematikker og indsattstyper kunne være beskrevet. Vi har derfor valgt at afgrænse området i forhold til både målgrupper og typer af indsatser. Det skal samtidig præciseres, at vi alene kan præsentere et udsnit af mange forskellige interessante og virkningsfulde indsatser for børn/unge i udsatte positioner.

I rapporten har vi fokus på børn/-unge af forældre med flygtningebaggrund og uledsagede flygtningebørn. Vi afgrænser børn/unge til aldersgruppen 0-17 år. I rapporten benævnes målgruppen: ”Flygtningebørn”.

Det er vigtigt at understrege, at størstedelen af børn/unge af forældre med flygtningebaggrund og uledsagede flygtningebørn ikke nødvendigvis er udsat og ofte vil ende med at have et normalt uddannelses- og arbejdsliv uden kontakt til de sociale myndigheder eller politiet.

I rapporten afgrænser vi indsatser til at gælde indsatser i henhold til serviceloven, der enten er forebyggende (serviceloven § 11, stk.3) eller mere indgribende (serviceloven § 52, stk.3). Rapporten omfatter desuden enkelte indsatser i relation til sundhedsvæsenet - f.eks. for traumatiserede børn og unge, samt sundhedsplejerskernes rolle og støtte.

I forhold til rapportens beskrivelser af mere generelle integrationsindsatser, der ikke er baseret på en vurdering af det enkelte barn, den unges eller familiens behov – gøres der særligt opmærksom på, at der ikke kan ydes støtte hertil efter servicelovens § 11, stk. 3. Det er en forudsætning for støtte efter servicelovens § 11, stk. 3, at der foretages en individuel vurdering af det enkelte barn/den unge og familiens behov for tidlige og forebyggende indsatser.

Definition af ”udsat position”

Børn/unge af forældre med flygtningebaggrund og uledsagede flygtningebørn kan være i en udsat position af forskellige årsager, f.eks.:

- ⇒ Børnene kan gennem egne oplevelser i hjemlandet eller under flugten have været vidne til krig, død og overgreb, ligesom de også selv kan have været udsat for overgreb el.lign.
- ⇒ Flygtningebørn kan leve i familier, hvor et familiemedlem – f.eks. én eller begge forældre – er påvirket af traumer, psykiske lidelser el.lign. Det kan påvirke hele familiens trivsel, herunder børnenes trivsel og opvækstvilkår i familien og i samfundslivet.
- ⇒ Flygtningebørn er ikke født i Danmark, og de skal både lære det danske sprog og den danske kultur at kende. Det kan også være udfordrende for et barns

identitetsskabelse, hvis det skal veksle mellem forskellige kulturer, normer og traditioner. For nogle børn kan ”dobbelkulturen” betyde, at de mistrives og ikke oplever en tydelig identitetsfølelse, men føler sig splittede.

Det er vigtigt at pointere, at ikke alle flygtningebørn i ”en udsat position” også bliver ”udsatte”. I faglitteraturen anvendes udtrykket ”resiliens” om en særlig modstandskraft, der gør, at nogle børn klarer sig godt på trods af, at deres livsbetingelser udgør en risiko for at udvikle f.eks. psykiske skader el.lign.

Det er ligeledes vigtigt at understrege, at flygtningebørn kan have udfordringer, som ikke er relateret til deres flygtningebaggrund. Fx ordblindhed eller funktionsnedsættelse m.v. Børnene kan endvidere være udsatte på grund af flere samtidige forhold. Derudover kan det være vanskeligt at afgrænse særlige udsathedforhold for flygtningebørn i forhold til andre børn. Forhold i deres generelle livssituation i Danmark har naturligvis også betydning.

Rapportens indhold og struktur

I rapporten præsenteres en række temaer:

- I første del præsenteres forhold, som kan begrunde en særlig udsathed hos flygtningebørn. Det er dels forhold knyttet til tidligere og nuværende livssituation, dels kan det omhandle børnenes ressourcer. Endelig kan deres udsathed skyldes, at aktørerne, der skal hjælpe børnene, enten ikke opdager deres behov – eller ikke har de rette tilbud.
- I anden del af rapporten præsenterer vi særlige (specialiserede) tilbud, som kan være rettet mod flygtningebørn. Det vedrører både forebyggende indsatser og afhjælpende indsatser. Vi giver dels en generel præsentation af indsatstyper og/eller metoder, ligesom vi præsenterer konkrete eksempler på tilbud fra f.eks. kommuner.
- I tredje del af rapporten giver vi et overblik over relevant litteratur, databaser med materialsamlinger osv., som kan inspirere læseren til videre videnssøgning inden for forskellige områder.

Sådan har vi gjort – kort om metodegrundlaget

Afdækningen bygger på følgende kilder:

- ➔ Vi har afdækket relevant forsknings- og konsulentlitteratur på området de seneste fem år. Litteraturen dækker både beskrivelser af flygtningebørn og deres tidligere og nuværende livsbetingelser, ligesom vi gennem litteratur har afdækket konkrete eksempler på specialiserede indsatser og metoder rettet mod flygtningebørn.

- Vi har interviewet centrale aktører og indhentet viden gennem netværk med kommuner. I interview har aktørerne udpeget områder, hvor flygtningebørn er særlig udsatte, ligesom aktørerne har peget på særlige indsats målrettet målgruppen.

Børn/unge med etnisk minoritetsbaggrund er overrepræsenteret i statistikken, når det gælder udsathed

Lavere karakterer i grundskolen: I 2016 opnåede 90 pct. af indvandrere (ankommet som 0-12-årig) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse karakteren 2 eller derover i 9. klasses afgangsprøve i skriftlig dansk og matematisk problemløsning. Blandt elever med dansk oprindelse bestod 96 pct. begge afgangsprøver¹.

Færre får en ungdomsuddannelse: 62 pct. af de 20-24-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse havde gennemført mindst en ungdomsuddannelse i 2017. Den tilsvarende andel blandt unge med dansk oprindelse var 73 pct.².

Flere børn med etnisk minoritetsbaggrund lever i marginaliserede familier: Børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund er fire gange så hyppigt som danske jævnaldrende indkomstfattige og lever i familier med lav velstand. Påfaldende er det også, at 4 ud af 10 minoritetsbørn- og unge, svarende til 40 pct., lever i familier, hvor ingen voksne er i beskæftigelse; blandt børn af dansk herkomst er den tilsvarende andel 7 pct.³

Flere børn med etnisk minoritetsbaggrund oplever vold i hjemmet: Unge fra etniske minoritetsfamilier har en højere risiko for at opleve fysisk afstraffelse. En undersøgelse fra Københavns Kommune viste, at 17 pct. af børn fra ikke-vestlige familier havde oplevet vold i familien inden for det seneste år – mod 1 pct. af børn med dansk baggrund⁴.

Dårligere boligforhold: Desuden bor børn med anden etnisk oprindelse markant hyppigere til leje og lever i overbefolkede boliger, ligesom de lidt hyppigere end danske børn selv oplever, at deres boligområde er utrygt at bo i. Det reflekterer formentlig, at de hyppigere bor i socialt belastede kvarterer⁵.

Overrepræsenteret i kriminalitetsstatistikken: I 2015 var 4 pct. af de 15-29-årige indvandrer- og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse dømt for straffelovsovertrædelser. Til sammenligning var andelen 1 pct. blandt 15-29-årige mænd med dansk oprindelse⁶.

Flere anbragt uden for hjemmet: Der er en kraftig overrepræsentation af 13-17-årige indvandrerbørn, der anbringes udenfor hjemmet⁷.

¹ <http://integrationsbarometer.dk/>

² <http://integrationsbarometer.dk/>

³ Børn og unge i Danmark - Velfærd og trivsel 2014, SFI

⁴ Børns oplevelser af vold i hjemmet, Københavns Kommune, LG Insight, 2010

⁵ Børn og unge i Danmark - Velfærd og trivsel 2014, SFI

⁶ [http://integrationsbarometer.d\(mål 9\)](http://integrationsbarometer.d(mål 9))

⁷ Anbringelser uden samtykke – University College Lillebælt, Ankestyrelsen 2012

Udsatte flygtningebørn - typer af målgrupper

Flygtningebørn kan på grund af forhold i den tidligere samt nuværende livssituation befinde sig i en udsat position, der kan have betydning for deres trivsel, udvikling og generelle integration. I dette afsnit skal vi fremhæve nogle centrale forhold, som kan have betydning herfor.

I næste hovedafsnit vil vi præsentere forskellige tilbud og metoder i forhold til de målgrupper af flygtningebørn, som præsenteres i dette afsnit.

Børn, der har været ofre for eller vidne til overgreb

Krig og flugt kan have betydelig indvirkning på et barns psykiske samt fysiske tilstand. Derudover kan manglende tilknytning til nære familiemedlemmer påvirke barnets trivsel og udvikling, ligesom manglende skolegang osv. også kan have betydning i forhold til integrationen i Danmark.

Der findes enkelte undersøgelser⁸, som afdækker, hvilke livsbetingelser flygtningebørn har haft før ankomsten til Danmark. Der findes ligeledes få undersøgelser, der belyser, hvordan helbredstilstanden er for flygtningebørn generelt, samt hvordan trivsels- og udviklingsforholdene er for flygtningebørn.

Samlet er konklusionen fra forskningslitteraturen, at mange flygtningebørn har psykiske problemer ved ankomsten til f.eks. Danmark, men at omfang og alvorgrad reduceres over tid og med opvækst i Danmark⁹. Traumatiske oplevelser før ankomsten er vigtigst for barnets kortsigtede reaktion, mens aspekter af livet i Danmark er vigtige for børnenes evne til at komme sig over tidlig traumatisering. Børns traumatiske baggrund synes kun i begrænset omfang at bestemme deres langsigtede mentale sundhed, mens eksilrelaterede påvirkninger, bl.a. generelle livsbetingelser i Danmark, synes at være af afgørende betydning.

Tidligere undersøgelser tyder på, at et traumeperspektiv ikke er tilstrækkeligt til at forstå flygtningebørns reaktioner og udvikling. Modstandskraft refererer til en dynamisk proces, kendetegnet ved en positiv udvikling hos barnet trods betydelig modgang. Modstandskraft afhænger af individuelle, relationelle, samfunds-

⁸ Notat om flygtninges mentale sundhed udarbejdet af Center for Udsatte Flygtninge (2016), studie om flygtningebørns kontakt til psykiatrien (2016) mv.

⁹ Børn og unge med flygtningebaggrund, af Sidsel Linnet & Edith Montgomery, 29-10-2012

mæssige, kulturelle og kontekstuelle faktorer. Modstandskraft er et resultat af samspillet mellem det enkelte barns udvikling, dets omgivelser og den indsats, der bidrager til dette resultat.

Edith Montgomery, dr.med., forskningschef på Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre, har forsket i, hvordan flygtningebørn klarer sig i Danmark. Af 311 asylsøgende børn mellem 3 og 15 år, som kom til Danmark i begyndelsen af 1990'erne, havde 75 procent af børnene det psykisk dårligt, da de kom. De led ikke kun af posttraumatisk belastningsreaktion, men havde en bred vifte af psykiske symptomer som angst, søvnproblemer, psykosomatiske symptomer, depression el.lign. Ni år senere havde de 131 børn, som havde fået opholdstilladelse, fået det væsentligt bedre. Tre ud af fire havde det godt og var kommet videre i livet, mens den sidste fjerdedel stadig havde psykiske problemer¹⁰.

Flygtningebørn med helbredsmæssige problemer eller dårlige trivselsforhold udviser generelt set de samme bekymringstegn, som børn/unge med dansk baggrund. Det kan være i form af psykiske, fysiske eller adfærdsmæssige reaktioner (barnet har f.eks. selvskadende eller udadreagerende adfærd, er utrygt, viser tegn på omsorgssvigt eller kontaktforstyrrelser el.lign.). Adfærd og udtryksformer vil afhænge af alder og modning, og unge kan f.eks. søge tilknytning til kriminelle og/eller radikaliserede miljøer.

Fagfolk i skoler, daginstitutioner el.lign. kan med fordel anvende de værktøjer og metoder, som de anvender til at vurdere trivsel hos børn/unge generelt. Senere i dette afsnit fremhæves, at der i etniske minoritetsfamilier kan være forhold, der har betydning for både livssituationen generelt, men også for samarbejdet omkring barnet/den unge. Disse forhold skal medinddrages i den samlede vurdering af, om der er grund til bekymring omkring flygtningebarnets trivsel.

I forhold til flygtningebørn kan sproglige barrierer og kultur have betydning for, hvordan barnet direkte eller indirekte giver udtryk for eventuelle problemer. I nogle kulturer er psykiske lidelser eller handicap et tabu, ligesom unge piger kan hemmeligholde seksuelle overgreb af hensyn til egen og familiens ære. Mangelfulde dansk kundskaber kan være en barriere i forhold til at give præcist udtryk for problemer, ligesom sproglige barrierer kan være en udfordring i forhold til at benytte samtalebaserede behandlingsformer.

¹⁰ Trauma, exile and mental health in young refugees, Edith Montgomery, Udgivet af: DIGNITY, august 2011

Børn fra familier med traumer eller psykiske lidelser

Børn, der vokser op i en familie, hvor en eller begge forældre har traumer, har svære opvækstvilkår. Forældrene magter ofte ikke at give børnene den tryghed og støtte, de har brug for, og børnene er ofte alene med deres problemer.

Traumer i barndommen kan have indvirkning på en række aspekter i barnets udvikling. Det er derfor vigtigt at være opmærksom på traumatiserede flygtningebørn. Traumer kan f.eks. påvirke barnets:

- ⇒ Personlighed og karakterudvikling
- ⇒ Indlæringskapacitet
- ⇒ Syn på tilværelsen og på fremtiden
- ⇒ Barnets forhold til andre mennesker
- ⇒ Den biologiske udvikling
- ⇒ Kontrol over egne følelser
- ⇒ Selvfølelse og selvtillid
- ⇒ Mestringsevne

Når et barn ikke trives godt, kan det være svært at finde ud af, om mistrivlsen skyldes henholdsvis traumatisering eller sociale omstændigheder. Da børn reagerer forskelligt, kan man ikke sige, at en bestemt adfærd tyder på, at barnet har været udsat for traumatiske oplevelser. Visse symptomer kan dog være med til at rette ens opmærksomhed mod eventuelle traumer.

Nedenfor nævnes en række følger af traumer hos børn.

- Genoplevelsesadfærd: Barnet kan opleve gentagende og belastende erindringer i form af billeder, tanker m.m. Det er tit, når barnet skal sove, at erindringerne dukker op. Barnet er bange for at falde i søvn, fordi erindringer trænger ind i drømmene og giver mareridt.
- Undgåelsesadfærd: Barnet undlader meget ofte at fortælle om traumesymptomer, bl.a. fordi erindringerne så bliver mere nærværende. Når barnet forsøger at undgå aktiviteter og situationer, der minder om det skete, kan det betyde, at barnet enten undgår bestemte lege, eller det kan trække sig bort fra andre mennesker. Børnene kan også skåne deres forældre ved ikke at fortælle, hvor dårligt de har det. Forældrene ved derfor ikke, hvor påvirket barnet faktisk er, og det kan betyde, at børnene ikke får den støtte, der kan hjælpe dem til at få det bedre.
- Flashbacks: Unge mennesker kan opleve flashbacks, hvor erindringer fra episoder eller hændelser i fortiden dukker op i nutiden. Flashback er psykologisk at genopleve en tidligere begivenhed, og flashback kan

udløses af episoder, lugte eller lyde, som minder barnet/den unge om den traumatiske begivenhed.

- Fremtidspessimisme: Nogle flygtningebørn præges af en fremtidspessimisme – de har mistet troen på, at de kan få et godt liv, og de taler ofte om fremtiden med negative perspektiver eller som truende.

Det er ikke muligt at sige, hvor stor en andel af flygtningebørn som har traumer¹¹. En gruppe flygtninge har ikke fået afdækket deres eventuelle traumesymptomer, ligesom flygtninge med traumer kan have andre diagnoser.

Symptomer på traumer hos flygtningebørn

Der skelnes mellem primære og sekundære traumer hos flygtningebørn. Primære traumer er, når børnene selv har været ofre for alvorlige hændelser, der har påført dem traumer. Sekundær traumatisering sker, når f.eks. børnene bliver så påvirkede af én eller begge forældres psykiske problemer, at de selv begynder at vise de samme symptomer, som forældrene har.

Symptomerne ved primære og sekundære traumer er meget identiske. Børnene kan have svært ved at indgå i sociale sammenhænge og svært ved at reagere konstruktivt i forskellige situationer, hvor deres følelser bliver påvirket. Symptommønstret er afhængigt af barnets alder:

- Symptomer hos små børn (under 5 år) kan være angst, hvor de udvikler klæbende adfærd og klynger sig fast til en forælder eller andre tæt på. De er angste for adskillelse og gør ting, som de ellers er vokset fra. De kan fremstå yngre, end de virkelig er, ligesom de ikke har alderssvarende færdigheder eller mister nye færdigheder. Det er ligeledes almindeligt, at børnene kan have uhyggelige drømme og ofte mareridt.
- Traumatisering af børn i alderen 6-12 år kan betyde, at de får koncentrationsproblemer. De får samtidig svært ved at indlære og følge med i skolen. Angst kan præge børnenes adfærd, og mange udvikler desuden fysiske lidelser, der ikke har nogen åbenlys forklaring (psykosomatiske forstyrrelser i form af smerter eller svimmelhed). Børnenes adfærd ændrer sig også. De kan optræde aggressivt og udadreagerende, eller de kan få depressive reaktioner (indadvendthed) og aldrig vise deres følelser.
- Nogle unge (teenagere) vil reagere på deres traumer med selvdestruktiv adfærd. De kan optræde med stor impulsivitet og konfronterende i forhold til f.eks. autoriteter som lærere eller politi. Andre unge vil reagere på deres traumer ved at trække sig ind i sig selv og blive mere forbeholdne i kontakten med andre. Deres selvforståelse er præget af manglende selvværd og selvtillid, ligesom deres fremtidsperspektiv kan være negativt eller udsigtsløst. Mange unge oplever både fysiske og psykiske lidelser som f.eks. diffuse smerter i kroppen, depression og/eller angst.

Kilde: Eva Malte, psykolog, Grete Svendsen (LG Insight: "Traumeundersøgelse", sep. 2013)

¹¹ Jvf. "Traumeundersøgelse – Undersøgelse af indsatsen for flygtninge med traumer i Danmark", Udlændinge- og Integrationsministeriet, september 2013, LG Insight

Uledsagede flygtningebørn

En gruppe børn kommer alene til Danmark som uledsagede flygtninge – dvs. uden forældre eller anden familie. Børnene er typisk i alderen 15-17 år, men også yngre børn er flygtet uden forældre til Danmark.

Uledsagede flygtningebørn er i en særlig udsat position, da de måske har været ubeskyttede under flugten og dermed kan have været sårbare i forhold til overgreb, ligesom de naturligvis savner familie og hjemlige forhold.

Mange uledsagede flygtningebørn fortæller ikke om de oplevelser og eventuelle traumer, de har været udsat for, når de kommer til Danmark, da det kan være meget svært at tale om. De fleste har traumer og som en følge deraf søvnproblemer, koncentrationsproblemer, depressioner m.m. Flere har dårlig samvittighed over søskende eller familiemedlemmer, som er efterladt – enten i hjemlandet eller under flugten. Rigtig mange har også somatiske symptomer, hvor de har ondt forskellige steder, uden at lægerne kan stille en diagnose.

Flere fagfolk oplever, at de uledsagede mindreårige flygtningebørn ofte ikke selv er bevidste om, at de har behov for hjælp til at håndtere traumatiske oplevelser. Fagfolk oplever også, at de uledsagede mindreårige har meget høje forventninger til deres hverdag og muligheder i Danmark. Det er ofte svært for de uledsagede flygtningebørn at håndtere ”det virkelige liv”, når hverdagen melder sig, og det er ikke ualmindeligt, at der ofte går 6-12 måneder fra ankomsten til kommunen, før de psykiske problemer dukker op til overfladen.

Uledsagede flygtningebørn

Et uledsaget flygtningebarn er et barn under 18 år, som er flygtet uden sine forældre eller andre voksne ledsagere, eller som undervejs på flugten er blevet skilt fra sine voksne ledsagere.

Uledsagede flygtningebørn har ingen voksne med sig på flugten og må derfor selv klare de mange udfordringer, som andre børn typisk har voksne til at klare for sig. Det gælder for eksempel forhandlinger med menneskesmuglere, kontakt med myndigheder, udfordringen med at skaffe mad, penge og tøj og med at beskytte sig selv mod overfald, røveri og udnyttelse. De uledsagede flygtningebørn er derfor i en særlig sårbar position.

Antallet af uledsagede flygtningebørn i Danmark har været faldende i årene 2016-17. I 2016 blev 439 uledsagede flygtningebørn under 18 år visiteret til en kommune. I 2017 var tallet 173¹².

¹² Tal på udlændingeområdet er opgjort på baggrund af registreringer i udlændingemyndighedernes elektroniske sagsbehandlingssystem. Det bemærkes, at de statistiske oplysninger er behæftet med usikkerhed, da udlændingssystemerne er opbygget som journaliserings- og sagsstyringssystemer og ikke som egentlige statistikker, Udlændinge- og Integrationsministeriet

Børn, der udsættes for negativ social kontrol

Negativ social kontrol i forhold til æresrelaterede konflikter handler om handlinger, styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser barnets eller den unges livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder¹³. Det kan f.eks. være kontrol eller restriktioner i forhold til livsstil, fritidsaktiviteter, relationer til venner eller kærestere, valg af ægtefælle eller retten til at bestemme over egen krop. Piger og kvinder er særligt udsatte for negativ social kontrol, men også drenge kan udsættes herfor (f.eks. i forbindelse med valg af ægtefælle, seksualitet og uddannelse).

Den sociale kontrol vil ofte af familien blive begrundet i et ønske om at passe på sit barn, så barnets eller den unges rygte beskyttes, eller at barnet/den unge ikke bliver udsat for dårlig påvirkning af venner el.lign. og ikke har en adfærd, som er i modstrid med familiens æreskodeks. Negativ social kontrol kan få konsekvenser for barnet/den unge i form af f.eks. manglende frihed og ligestilling, udfoldelsesmuligheder og deltagelse i skole- og fritidsaktiviteter.

I nogle familier kan en overtrædelse af normer omkring æresbegrebet indebære brug af vold eller tvang for at genoprette familiens ære samt sikre, at den vanærende handling stoppes. Bevarelsen af familiens ære afhænger i særlig grad af de kvindelige familiemedlemmers adfærd, herunder især af seksuel afholdenhed indtil ægteskabet, og moderen i familien kan være den primære udøver af den sociale kontrol. I disse familier rangerer hensynet til familiens ære højere end den enkeltes ønsker og rettigheder i en sådan grad, at den enkeltes rettigheder krænkes som led i familiens forsøg på at genoprette æren. I den forbindelse kan der være tale om overgreb.

Æresrelaterede konflikter kan bl.a. komme til udtryk i form af:

- Ekstrem social kontrol ved overvågning f.eks. tjek af den unges mobiltelefon eller brug af computer
- Familien bestemmer, hvilken uddannelse man som ung skal påbegynde
- Adfærdsbegrænsninger og kontrol af bevægelsesfrihed
- Psykisk vold f.eks. trusler eller verbal chikane
- Fysisk vold
- Isolation og eksklusion
- Tvangsægteskaber
- Gråzone-ægteskaber
- Genopdragelsesrejser
- Pres til ikke at blive skilt

¹³ Jf. "Æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol – National handlingsplan", oktober 2016

Æresrelaterede konflikter er kendetegnet ved især at forekomme i patriarkalske og kollektivt orienterede familieformer og involvere hele eller store dele af familien og/eller netværket. I arbejdet med flygtningebørn i udsatte positioner er det derfor af stor betydning at have en forståelse for hvilken type familiestruktur, barnet eller den unge kommer fra.

I kollektivistiske familiestrukturer:

- Bestemmer familien, hvad der er bedst for barnet eller den unge - barnet har begrænset mulighed for at træffe beslutninger på egen hånd
- Har hver enkelt person i familien en tydeligt defineret rolle
- Er det enkelte familiemedlems rolle fastlagt af de andre familiemedlemmer. Man kan ikke have en rolle uafhængig af sin familie
- Hvis familiestrukturen også er patriarkalsk, bliver beslutninger typisk taget af mændene i familien, og beslutningerne står ofte ikke til diskussion. Hvis beslutninger ikke bliver respekteret, har det konsekvenser
- Findes der ofte et tydeligt køns- og aldershierarki
- Kollektivets normer er vigtigere end individets ønsker

Fakta om æresrelaterede konflikter i Danmark

Etnisk Ung er et gratis, anonymt og landsdækkende tilbud, der henvender sig til unge mænd og kvinder såvel som forældre og fagfolk. Mere end 1100 unge og fagfolk ringer hvert år til Etnisk Ung's hotline for at få rådgivning om alt fra tvangsægteskaber til dobbeltliv.

Etnisk Ung modtog i alt 1258 henvendelser fra unge, fagfolk og forældre i 2017

Det nationale integrationsbarometer har følgende nøgletal vedrørende unges "selvbestemmelse"¹⁴:

- ▷ 19 pct. af 18-29-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse får begrænset deres frihed og selvbestemmelse af deres familie med hensyn til valg af kæreste eller ægtefælle.
- ▷ 4 pct. af 18-29-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse får begrænset deres frihed og selvbestemmelse af deres familie med hensyn til valg af uddannelse og venner.

¹⁴ <https://integrationsbarometer.dk/>

Børn i familier med ringe forældre støtte

En gruppe flygtningebørn kan leve i familier, hvor forældrene ikke har de forældrekompetencer og ressourcer, som er nødvendige, for at de kan støtte deres børns almene trivsel, udvikling og integrationsforløb. Det kan skyldes helbredsmæssige forhold, men også travlhed i den første tid efter boligplaceringen i kommunen, hvor der på kort tid skal iværksættes en række tilbud (f.eks. dansk-uddannelse m.m.). Den megen aktivitet i kombination med udfordringer med at håndtere det nye liv i Danmark kan betyde, at forældrene ikke har overskud til at støtte deres børn i tilstrækkelig grad.

Flygtninge kan også komme fra lande og kulturer, hvor det er lovligt og udbredt at anvende vold i forbindelse med opdragelse af børn. Forældrene skal derfor lære alternative opdragelsesmetoder til fx fysisk afstraffelse.

Endelig er der en gruppe forældre, som ved ankomsten til Danmark ikke har de forældrekompetencer, som forudsættes i f.eks. samarbejdet med skole og daginstitutioner el.lign. De kender ikke til skoleintra, traditioner med fødselsdage og deltagelse i forældremøder osv. Mange forældre har imidlertid vilje og ressourcer til hurtigt at tilegne sig denne viden, hvis de ellers får støtte hertil.

Det er ikke ualmindeligt, at mange forældre ved ankomsten til Danmark kan have brug for støtte til at varetage praktiske forældreopgaver, men også rådgivning om, hvilke roller forældre har i Danmark, og hvilke forventninger og krav der stilles til forældre i Danmark. Integrationsprocessen kan være krævende for alle familiedlemmer – såvel voksne som børn/unge – og kan svinge fra ”honeymoon”-følelse til afmagt, frustration og besværlighed. Under hele forløbet er det vigtigt at have fokus på børnenes trivsel og egen integration, og hvis forældrene ikke kan magte forældrerollen, er der brug for støtte og rådgivning.

Kriminelle/kriminalitetstruede børn

Børn og unge med ikke-vestlig baggrund er overrepræsenteret i kriminalitetsstatistikkerne. Det skal understreges, at børn og unge med flygtningebaggrund kun er en lille delmængde af børn og unge med ikke-vestlig baggrund.

Risikoen for at begå kriminalitet er knyttet til sociale forhold og ikke kulturelle forhold. Når vi i denne rapport ¹⁵medtager temaet, er det fordi, at der er risiko for, at børn med dårlig trivsel måske også begår kriminalitet, evt. bandetilknytning og måske radikaliserings.

¹⁵ Det skal bemærkes, at unge med etnisk minoritetsbaggrund er en meget bredere gruppe af børn og unge, end gruppen af flygtningebørn/unge

En undersøgelse¹⁶ af unge med etnisk minoritetsbaggrund i københavnske fængsler peger på, at manglende voksenrelationer og usammenhængende opvækstbetingelser med mange flytninger og skoleskift præger de unges baggrund. Derudover giver de fleste unge udtryk for, at de ønsker at være en del af samfundsfællesskabet, men oplever, at de ikke bliver accepteret som danske. De giver udtryk for, at den negative stigmatisering af etniske minoriteter har haft betydning for, at de føler sig udenfor og føler sig magtesløse. Flere søger derfor et alternativt fællesskab, hvor de søger en kilde til status og anerkendelse.

Vi vil i næste hovedafsnit fremhæve, at det kan kræve særlige kriminalpræventive indsatser at opnå kontakt til kriminalitetstruede børn/unge med ikke-dansk baggrund, herunder at samarbejde med forældrene.

Radikaliseringstruede unge

Der kan være mange årsager til radikalisering og ekstremisme, og det er umuligt at lave en entydig profil af personer i ekstremistiske miljøer. De underliggende årsager til ekstremisme er multikomplekse, og radikalisering er en proces, der både foregår på det individuelle og det kollektive plan.

De underliggende årsager og motiver til radikalisering er bl.a. påvirket af individers livssituation og modtagelighed overfor ekstremistiske ideologier og rekruttering, samt individers socialisering i og samspil med ekstreme miljøer. Der er således tale om et komplekst samspil af forskellige nøglefaktorer.

Hvad er ekstremisme og radikalisering?

I forbindelse med den danske indsats til forebyggelse af ekstremisme og radikalisering forstås ekstremisme og radikalisering således:

Ekstremisme betegner personer eller grupper, som begår eller søger at legitimere vold eller andre ulovlige handlinger med henvisning til samfundsforhold, de er utilfredse med. Betegnelsen omfatter bl.a. venstreekstremisme, højreekstremisme og militant islamisme.

Radikalisering betegner en kortere eller længerevarende proces, hvor en person tilslutter sig ekstremistiske synspunkter eller legitimerer sine handlinger med henvisning til ekstremistisk ideologi.

Kilde: Forebyggelse og bekæmpelse af ekstremisme og radikalisering, National handlingsplan, oktober 2016

¹⁶ Undersøgelsen er udgivet af Center for Europæisk Islamisk Tænkning, Københavns Universitet i 2010. Undersøgelsen er baseret på samtaler med næsten 200 mænd i 15-30 års alderen indsat i københavnske fængsler i perioden november 2008 til april 2010, gennemgang af handleplaner, interview med fængselsansatte, gruppesamtaler og observationer.

Radikalisering bliver primært – men ikke kun – betragtet som et ungdomsfænomen, da de fleste radikaliseres i alderen 15-25 år. De underliggende årsager til radikalisering kan meget vel have udviklet sig tidligere – f.eks. dårlige opvækstbetingelser, ringe tilknytning til skole, tilknytning til kriminelle miljøer, traumer osv.

Radikalisering ses ofte i forbindelse med særlige steder eller miljøer som fængsler, undergrundsmoskeer, studiekredse, platforme på internettet og de sociale medier. I disse miljøer støtter, fremmer og bruger individerne vold som en metode til social og politisk forandring. Frustrationer og sårbarhed kanaliseres ind i de ekstreme miljøer og kan på sigt føre til voldelige handlinger.

Blandt radikaliseringsfaktorer¹⁷ skal både de socio-psykologiske, kulturelle, sociale, politiske og ideologiske faktorer medregnes.

- ⇒ De individuelle socio-psykologiske faktorer kan omfatte blandt andet eksklusions-følelser, vrede og frustration, skuffelse, polariseret tankegang, voldelig adfærd, offermentalitet og traumatiske oplevelser.
- ⇒ De kulturelle identitetsfaktorer kan blandt andet handle om, at individer er splittet mellem to kulturer uden at tilhøre nogen.
- ⇒ Sociale faktorer kan være social isolation, begrænsede fremtidsmuligheder, ringe tilknytning til arbejdsmarkedet eller til uddannelsessystemet og eventuelt medvirken til (bande)kriminalitet.
- ⇒ Gruppedynamikker indbefatter navnlig netværk, gruppepres og karismatiske personer, der kan fremme isolation i forhold til det omkringliggende samfund og styrke paratheden til voldelig handling.
- ⇒ Politiske, ideologiske og religiøse faktorer omfatter blandt andet opfattede uretfærdigheder begået mod f.eks. muslimer, navnlig i forbindelse med regionale konflikter og udmøntet i en følelse af, at islam er under angreb og et ønske om at beskytte muslimer under belejring.

¹⁷ I metodemanual gives uddybende beskrivelser af "en tilværelsespsykologisk forklaring på radikaliserings-processen" – jf. "Mentorindsats, forældrecoaching og pårørendenetværk", Udlændinge- og Integrationsministeriet og Styrelsen for International Rekruttering og Integration. Manualen henvender sig til de aktører, som er med til at tilrettelægge og gennemføre lokale indsatser vedrørende mentoring, forældrecoaching og facilitering af pårørendenetværk. Manualen indeholder en række konkrete værktøjer til bl.a. opsporing samt konkrete anbefalinger til tilbud.

Generelle vilkår for den gode indsats

Tværfagligt samarbejde

I de senere år er der opbygget forskellige modeller for tværfagligt samarbejde omkring flygtningebørn- og familier. De tværfaglige modeller er selvstændigt præsenteret i en rapport¹⁸, ligesom den forudgående temarapport om modtagelse af nyankomne flygtninge også beskriver tværfaglige samarbejdsformer.

Ringkøbing-Skjern Kommune har specialiseret integrationsindsatsen i Børne- og Familieafdelingen hos udvalgte sagsbehandlere, som varetager børnefaglige undersøgelser og myndighedsarbejde i henhold til serviceloven for alle familier med flygtningebaggrund omfattet af integrationsprogrammet. Specialiseringen betyder, at myndighedssagsbehandlere har en særlig viden om flygtningefamilier, ligesom specialiseringen gør samarbejdsrelationen enkel ift. f.eks. eksterne samarbejdspartnere, da samarbejdspartnerne altid ved, hvem de skal henvende sig til i Børne- og Familieafdelingen.

Skanderborg Kommune har også opbygget en særlig ekspertise i forhold til modtagelse af unge uledsagede flygtningebørn. De har oprettet en enhed bestående af både myndighedssagsbehandlere og udførere (f.eks. familiekonsulenter), ligesom de har etableret et bostøttetilbud, hvor de uledsagede flygtningebørn bor sammen med pædagogisk uddannet personale.

Skanderborg Kommune har prioriteret et tæt samarbejde med asyloperatører over hele landet. Inden modtagelse af uledsagede flygtningebørn foretages altid et overdragelsesmøde, hvor en kontaktperson fra Skanderborg Kommune både møder den unge og personale fra asylcentret. Herved sikres, at den første relation til den unge skabes, ligesom værdifuld viden overbringes.

Flere kommuner lægger vægt på et tæt samarbejde med asyloperatørerne, så viden om flygtningebørn kan overdrages ved overgangen til kommunerne. Fagpersonale på asylcentre har i asylperioden opbygget viden om flygtningebørnenes trivsel og udvikling, og eventuel viden om bekymringsforhold bør – med samtykke fra forældrene – overgå til kommunerne.

¹⁸ Tværfaglige integrationsindsatser. Erfaringer og løsningsmodeller fra 12 kommuner ", LG Insight., 2012 samt: Kommunernes modtagelse af nyankomne flygtninge og deres familier, LG Insight, 2015

Case: Gentofte Kommune - Fælles kompetencer og værdier i det tværfaglige arbejde

Gentofte Kommune har i 2012-14 arbejdet med en helheds- og familieorienteret modtagelsesindsats og har dokumenteret resultaterne. Evalueringen har på 30 forskellige målepunkter fulgt målgruppen tilknyttet VITO-samarbejdet (Videncenter for tosprogede), som er et partnerskab mellem grundskoler, ungdomsskole, børne- og ungeforvaltningen og integrationsteamet i Jobcenter Gentofte.

Målepunkterne omfatter følgende områder:

- Beskæftigelse
- Voksnes sociale og sundhedsmæssige situation
- Forældrekompetencer/-ressourcer
- Børn/unges trivsel og deltagelse i skole og fritidsliv
- Voksne og børns evne til at drage nytte af tilbud/behandling

Det fremgår af evalueringen, at VITO-samarbejdet har opnået borgerrelaterede resultater inden for alle hovedområder. Størst progression har indsatsen opnået inden for området "Forældrekompetencer/-ressourcer". Ved evalueringsstart (august 2012) opnåede forældre tilknyttet VITO en gennemsnitlig score svarende til "nogen grad" af forældrekompetencer. Ved evalueringsafslutning (august 2014) havde forældregruppen øget forældrekompetencerne til et niveau svarende til "høj grad" af forældrekompetencer.

Målgruppen tilknyttet VITO – både voksne og børn/unge – har i kraft af indsatser i VITO opnået forudsætninger for at drage nytte af den støtte og de tilbud, de modtager. På dette hovedområde har målgruppen haft en positiv progression svarende til et niveau fra "i mindre grad", til at målgruppen ved evalueringsafslutning opnåede en gennemsnitlig score svarende til, at målgruppen "i høj grad" har opnået forudsætninger for at drage nytte af den tilbudte indsats.

Børn/unges trivsel er i gennemsnit steget, så de tilknyttede børn/unge til slut i "høj grad" trives. Resultaterne er et udtryk for, at børn/unge under evalueringsperioden har opnået generelt større trivsel og en bedre tilknytning til både skole og fritidstilbud.

(Evalueringsrapport, LG Insight, november 2014)

Eksempler på tilbud til flygtningebørn

I dette afsnit præsenteres udvalgte eksempler på indsatser og metoder, der er specialiseret i forhold til flygtningebørn. Vi henviser generelt til de evidensbaserede indsatser og metoder på børne- og ungeområdet, som naturligvis også skal anvendes i forhold til flygtningebørn¹⁹. Her er alene fokus på de indsatser, der er specialiseret i forhold til udvalgte målgrupper af flygtningebørn. Eksemplerne henviser til målgrupper præsenteret i forudgående hovedafsnit.

Når et tilbud er medtaget, er det fordi, tilbuddet har relevans for en afgrænset målgruppe af flygtningebørn. Desuden er der viden om implementeringen af metoden samt om resultaterne af indsatsen. Den indsamlede viden er opnået både gennem undersøgelser/evalueringer og gennem erfaringer.

Tilbuddene er ligeledes udvalgt, fordi de bygger på et fagligt teorigrundlag og/eller erfaringsgrundlag og består af velafprøvede metoder og fremgangsmåder for klart afgrænsede målgrupper af flygtningebørn.

Tilbuddene følger de målgrupper af flygtningebørn i udsatte positioner, som er blevet præsenteret i de forudgående afsnit. Vi har alene fokus på de målgrupper, hvor der er behov for en specialiseret indsats – dvs. primærmålgrupperne: Børn i varierende trivsel, sårbare børn samt udsatte børn.

Følgende tilbud præsenteres i nærværende afsnit:

- Forebyggende tilbud til flygtningebørn og forældre (serviceloven § 11, stk. 2) om bl.a. adgangen og retten til rådgivning, familiemåletruede indsatser samt støtte til forældre i form af forældrekurser o.lign.
- Tilbud til uledsagede flygtningebørn
- Tilbud i forhold til flygtningebørn med traumer
- Tilbud til flygtningebørn udsat for æresrelaterede konflikter, vold o. lign.
- Forebyggende indsatser i forhold til radikalisering
- Forebyggende indsatser i forhold til kriminalitetstruede børn

¹⁹ Siden 2004 har Socialstyrelsen arbejdet med dokumenterede metoder bl.a. i forhold til udsatte børn og unge i tæt samarbejde med en række kommuner, regioner og private leverandører. Du kan læse om arbejdet og dets betydning for kommunen på Socialstyrelsens hjemmeside: <http://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/dokumenterede-metoder-born-og-unge>

Forebyggende tilbud til flygtningebørn

I de senere år har flere kommuner iværksat forebyggende integrationsfaglige tilbud til flygtningebørn, hvor der er behov for indsatser i forhold til at støtte barnets trivsel og udvikling. Indsatserne varetages af såkaldte familiekonsulenter²⁰, der støtter børn i nyankomne flygtningefamilier med integration i skole, fritids- og foreningsliv og generelt med at håndtere børne-/ungelivet i Danmark.

Målgruppen for familiekonsulenterne befinder sig ofte i spændet, hvor børnenes trivselsforhold ikke begrunder en børnefaglig undersøgelse i henhold til serviceloven og mere indgribende foranstaltninger. Det er børn/unge, hvor der er velbegrunderet bekymring for deres trivsel eller udvikling, og hvor der er risiko for, at barnet eller den unge kan udvikle mere alvorlige negative trivselsforhold både i relation til sig selv, forældre, skolegang og samfundet generelt.

Som et led i "Tidlig Indsats – Livslang Effekt" vedtog Folketinget i juni 2014 en tidlig forebyggende indsats m.v.²¹. Med lovændringen formuleres servicelovens § 11 som en egentlig forebyggelsesparagraf, der tydeliggør kommunernes forpligtigelse til en tidlig og forebyggende indsats. Hovedparten af kommunerne anvender servicelovens § 11, stk. 3 til at iværksætte konsulentbistand til nyankomne flygtningebørn, men også til psykologbistand og forældrerådgivning²².

I forbindelse med etablering af familiekonsulentfunktionen skal kommunen være opmærksom på følgende forhold:

Lovgivningsmæssige krav: Helt overordnet gøres opmærksom på, at det er en forudsætning for støtte til flygtningebørn efter servicelovens § 11, stk. 3, at der foretages en individuel vurdering af det enkelte barn/den unge og familiens behov for tidlige og forebyggende indsatser. Det er således ikke muligt at give støtte efter denne bestemmelse til helt generelle integrationsindsatser, som tilbydes alle i målgruppen (f.eks. at alle nyankomne flygtningebørn per automatik modtager støtte under §11, stk. 3. uden en individuel vurdering)²³.

Fysisk og organisatorisk forankring: Familiekonsulenterne er i flertallet af landets kommuner fysisk placeret sammen med de integrationsmedarbejdere, der

²⁰ Funktionen benævnes forskelligt i kommunerne – både integrationskonsulenter og familiekonsulenter. Mest udbredt er betegnelsen "familiekonsulent", hvorfor denne betegnelse anvendes i denne rapport. Fælles for funktionerne i kommunerne er, at kommunerne har ansat faste fagprofessionelle (oftest med pædagogisk baggrund) til at rådgive og støtte flygtningebørn og deres forældre med integrations-faglige spørgsmål og opgaver.

²² LG Insight og Integrationsnet afholder netværksmøder for kommunale familiekonsulenter på integrationsområdet. Familiekonsulenterne mødes til to årlige netværksmøder. I alt 48 kommuner deltager i netværksmøderne.

²³ For en beskrivelse af rammerne for § 11, stk. 3, henvises til Socialstyrelsens inspirationsmateriale fra 2016 "Service-lovens § 11, stk. 3 - en tidlig og forebyggende indsats" se særligt side 15-16 og 21: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser-/inspirationsmateriale-servicelovens-ss-11-stk-3>

varetager den specialiserede del af modtagelsesarbejdet og/eller integrationsindsatsen i henhold til integrationsloven. Den fysiske placering sammen med de integrationsfaglige aktører gør, at familiekonsulentens viden og arbejde kan kombineres med den øvrige familieorienterede integrationsindsats.

Organisatorisk kan familiekonsulenterne referere fagligt eller personalemæssigt til enten en leder i regi af jobcentret eller i Børne- og Familieafdelingen. I Ringkøbing-Skjern Kommune er familiekonsulenterne organisatorisk placeret i Børne- og Familieafdelingen, mens de i f.eks. Slagelse Kommune har direkte reference til lederen af Integrationsafdelingen i regi af jobcentret.

Den organisatoriske forankring af familiekonsulentfunktionen kan være begrundet i, hvilke opgaver eller foranstaltningstyper som udgør bevillingsgrundlaget for indsatsen. Hvis der er tale om en børnefaglig undersøgelse og en § 52-støtte, vil familiekonsulentfunktionen almindeligvis have organisatorisk forankring i Børne- og Familieafdelingen, mens konsulentstøtte over § 11 af mere forebyggende karakter organisatorisk vil kunne forankres i Integrationsafdelingen.

Opgavebeskrivelse:

Familiekonsulenten varetager opgaver, som er baseret på en konkret vurdering, og som kommunen ikke er forpligtet til at varetage ifølge hverken integrationsloven eller anden lovgivning. Kommunerne får således via grundtilskud og bloktilskud dækket udgifter til den generelle integrationsindsats.

Det er vigtigt, at familiekonsulenten ikke trækker integrationsopgaver ud af normalindsatsen i f.eks. skolen eller i fritidslivet. Det er afgørende, at familiekonsulenten samarbejder med skolen, men familiekonsulenten skal ikke løse opgaver, som skolen ellers ville løse for børn med dansk baggrund.

Tilsvarende er det vigtigt, at den støtte, der ydes, medvirker til at gøre familien uafhængig af støtte, og dermed ruster familiemedlemmerne til (gradvist) selv at håndtere hverdagsudfordringer og integrationsudfordringer. Derfor bør målet for støtten klart defineres og løbende vurderes, så familiekonsulentstøtten stopper, når målsætninger er realiseret.

Familiekonsulentens opgaver kan fx omfatte:

- ⇒ Deltage i modtagelsen og koordineringen af indsatsen for flygtningebørn
- ⇒ Samarbejde med dagpleje, børnehave, skole, jobcenter m.fl.
- ⇒ Introduktion til det danske samfund
- ⇒ Medvirke til den generelle integration og deltagelse i fritidsaktiviteter

Samarbejde med Børne- og Familieafdelingen:

Familiekonsulenterne har en udførende funktion og ikke en myndighedsfunktion. De skal almindeligvis virke i spændet mellem forskellige indsatser og lovområder, herunder Børne- og Familieafdelingen og mere indgribende foranstaltningstyper i henhold til serviceloven. Det er derfor vigtigt, at der fra start – og løbende – er et godt samarbejde mellem de enkelte aktører.

Ønsket om familiekonsulenter inden for integrationsområdet bliver i flere kommuner båret frem af de integrationsfaglige aktører i bl.a. jobcentret. For at etablere et godt samarbejde med Børne- og Familieafdelingen er det derfor vigtigt, at grundlaget for familiekonsulentfunktionen udvikles og aftales i tæt samarbejde med Børne- og Familieafdelingen. I Frederikshavn Kommune blev der afholdt to temadage med deltagelse af sagsbehandlere fra både jobcentret og Børne og Familieafdelingen. Resultatet af temadagene var, at funktionsbeskrivelsen blev udformet, og samarbejdsaftaler mellem de to afdelinger blev aftalt.

Case: Familiekonsulenten i Frederikshavn Kommune

I Frederikshavn Kommunes integrationsafsnit i jobcentret er der ansat familiekonsulenter til at varetage en forebyggende indsats i forhold til flygtningefamilier med børn under 18 år. Familiekonsulentens opgave er at hjælpe de nyankomne familier, børn og unge med en god skolegang og et rigt fritids- og foreningsliv. Familiekonsulentfunktionen sikrer en koordineret indsats af kommunens indsatser for flygtningefamilier med børn og unge under 18 år og udgør tovholderfunktionen mellem de professionelle aktører omkring modtagelsen af familierne.

I enheden med ansvar for flygtningefamilier i Frederikshavn Kommunes jobcenter er der ansat familiekonsulenter efter aftale med Børne- og Familieafdelingen. Familiekonsulenterne tilknyttes nyankomne flygtningefamilier med børn og unge som støtte-/kontaktpersoner via serviceloven. Familiekonsulenten udgør en praktisk pædagogisk støtte for familierne, f.eks. som støtte-/kontaktperson for børnene i deres skolegang, fritidsaktiviteter m.m. Derudover observerer konsulenterne familiens og børnenes trivsel og rådgiver og støtter familien, herunder samarbejder de med Børne- og Familieafdelingen om eventuelt yderligere foranstaltninger.

Familiekonsulenterne er organisatorisk forankret i integrationsteamet under jobcentret. De samarbejder tæt med Børne- og Familieafdelingen. Familiekonsulenterne i integrationsteamet varetager alene den tidlige og forebyggende indsats, mens det er Børne- og Familieafdelingen, som laver eventuelle udredninger og iværksætter foranstaltninger.

Familiekonsulenterne oplever, at familier med integrationsvanskeligheder hurtigere kommer til at fungere, bliver selvhjulpne og engagerede i lokalsamfundet. De får hjælp til det at være forældre i Danmark, og det er muligt at tage en diskussion om de svære problematikker, som kan opstå. Mange mindre problemstillinger kan tages i opløbet af familiekonsulenten, før de ender som en bekymrings sag hos Børne- og Familieafdelingen.

Fritidspas til flygtningebørn

Kommunerne har med servicelovens § 11 mulighed for at tilbyde økonomisk støtte til fritidsaktiviteter (f.eks. kontingent) til alle børn og unge, hvor det vurderes, at deres deltagelse i fritidsaktiviteter kan imødekomme behovet for særlig støtte uden en forudgående børnefaglig § 50-undersøgelse²⁴.

Mange kommuner taler tidligt i integrationsprocessen med flygtningefamilier om fritidstilbud til børnene, for at de hurtigt får en aktiv fritid og en tilknytning til deres nye lokale omgivelser – også efter skoletid. Det er f.eks. tilfældet i Hedensted, Skanderborg, Aabenraa og i Køge Kommune m.m.

I Ringkøbing-Skjern Kommune har man siden 2011 formaliseret rådgivningen og støtten til fritids- og foreningslivet gennem Fritidsslusen. Fritidsslusen henvender sig til socialt udsatte børn og unge, der har begrænset kontakt til det organiserede fritidsliv, herunder gives tilbuddet generelt til nyankomne flygtningebørn. Fritidsslusen har en fritidskonsulent tilknyttet, der har sin daglige gang på kommunens skoler. Konsulentens opgave er dels at vejlede børnene i, hvilke fritidsaktiviteter som modsvarer deres interesser, dels at klæde børn, fritidsforening og forældre på, så barnet hurtigt kan starte i fritidstilbuddet.

Kommunerne kan i henhold til serviceloven yde tilskud til kontingentstøtte, støtte til udstyr og eventuelle udflugter el.lign. Støtten til kontingent kan variere fra kommune til kommune, men oftest gives den for en periode på 3-6 måneder. Også organisationer som Broen, Dansk Idrætsforbund (DIF) og Danmarks Gymnastik og Idrætsforbund (DGI) yder økonomisk støtte til bl.a. kontingent.

I flere kommuner varetages brobygningen til foreningslivet af frivillige, herunder organisationer der organiserer de frivillige – bl.a. Broen Danmark, Red Barnet og Røde Kors. I nogle kommuner er det fritidsvejledere, der bistår flygtningebarnet og forældrene med at få kontakt til fritidstilbuddet.

På tværs af kommunerne peger vidensindsamlingen på, at det er væsentligt for vellykket brug af fritidstilbud, at aktørerne:

- ⇒ Etablerer et godt samarbejde med kommunale medarbejdere, som har kontakt til målgruppen: Lærere, pædagoger, socialrådgivere, fritids- og boligsociale medarbejdere m.fl. kan skabe kontakt til udsatte børn og unge og holde øje med, om de bliver fastholdt i aktiviteten.
- ⇒ Afklarer behov og ønsker hos barnet/den unge.
- ⇒ Motiverer barnet/den unge til at deltage.
- ⇒ Matcher barnet/den unge og fritidsaktivitet.

²⁴ Udbredelse af erfaringer med fritidspas – Erfaringsopsamling, Socialstyrelsen, maj 2016

- ⇒ Sikrer samarbejde med og opbakning fra forældre/netværk.
- ⇒ Sikrer, at foreningerne er klædt på til at integrere børnene og de unge, herunder at der er et godt (og formaliseret) samarbejde mellem kommunen og civilsamfundet²⁵.
- ⇒ Sikrer, at flygtningebørnene i starten følges til tilbud, herunder er fleksible i forhold til arbejdstid og sted, da der i perioder er behov for eftermiddags- og aftenarbejde, da fritidsaktiviteterne er placeret efter skoletid.

Der kan ikke gives anvisninger på målgrupper af flygtningebørn eller varigheder af tilskudsperioden for fritidspas. Det beror på en individuel vurdering, men det er vigtigt, at støtten ikke gives automatisk og i for lang en periode, så der opstår en "gratis"-kultur blandt flygtningefamilierne.

Case: Tværkulturelt Ungenetværk i Hedensted Kommune

Tværkulturelt Ungenetværk er et netværk af unge i alderen 15-25 år, som har sagt ja til at blive matchet med et ungt menneske med en anden kulturel baggrund end deres egen. Det betyder i praksis, at en ung udfylder lidt om sig selv, og herefter bliver introduceret til den unge flygtning, der umiddelbart matcher bedst.

De unge flygtninge, som er med i projektet, er med på samme vilkår som de etnisk danske. Det er altså frivilligt arbejde, og det er kun baseret på ægte nysgerrighed og engagement.

Der er mulighed for, at de unge i netværket engang imellem kan gøre noget anderledes, som ungenetværket dækker udgiften til. Det kunne f.eks. være at tage i biografen, på café eller ud at bowle. Fællesaktiviteterne kan give lidt ny inspiration og fælles oplevelser for de unge.

Case: BROEN Danmark hjælper udsatte børn til en aktiv fritid

BROEN har til formål at støtte udsatte børn med kontingenter og udstyr til idræt eller andre fritidsaktiviteter. Målet er at få socialt udsatte børn og unge ud blandt andre børn, hvor de kan være en del af et positivt fællesskab og spejle sig i voksne rollemodeller og dermed få nogle succesoplevelser og en styrket tro på sig selv. Indsatsen er målrettet lokale foreninger og klubber med sport, teater, musik eller andre aktiviteter for børn og unge som omdrejningspunkt.

BROEN finder frem til børnene gennem et samarbejde med blandt andet lærere, pædagoger, sagsbehandlere, sundhedsplejersker og andre fagpersoner i kommunen. Et eksempel kan være en skole, hvor en lærer har kendskab til et barn, der har et behov for et aktivt fritidsliv, men hvor familien ikke har økonomisk mulighed for at dække udgiften. Derefter henvender læreren sig til BROEN og formidler kontakten. Hvis forældrene giver deres samtykke, kan barnet i løbet af kort tid påbegynde en aktiv fritid i en lokal forening med BROENs støtte.

Ved udgangen af 2017 hjalp BROEN i alt 4.613 børn og unge. Ved udgangen af 2017 var der i alt 197 frivillige ildsjæle i BROENs 26 lokalforeninger under BROEN Danmark.

²⁵ To større indsatser har fokus på etablering af samarbejde mellem kommuner og civilsamfund (foreninger og frivillige m.m.) i forbindelse med modtagelse af nyankomne flygtninge. Dansk Flygtningehjælp og Røde Kors samarbejder om "Venner Viser Vej", hvor alle nyankomne flygtninge skal tilbydes en frivillig-ven. Derudover har "Lokalsamfundet bygger bro" også styrket samarbejdet mellem kommuner og civilsamfundet (samarbejde mellem Dansk Flygtningehjælp og Røde Kors).

Case: Erfaringer med fritidspas i 23 projektkommuner

Socialstyrelsen har ad tre omgange haft projekter med det formål at udbrede og implementere fritidspas-modellen i kommunerne - senest i 2015, hvor Socialstyrelsen igangsatte en tredje runde.

Socialstyrelsens krav til de deltagende kommuner er, at de inden for den toårige projektperiode har forankret et tilbud om fritidspas, der inkluderer fritidsvejledning som det ene ben og økonomisk tilskud som det andet ben i modellen.

Se mere på <https://fritidspuljen.flygtning.dk/ansoegning-formular>

Socialstyrelsen har med baggrund i erfaringer fra 23 projektkommuner udarbejdet en pjece, hvor vigtige erfaringer, resultater og anbefalinger fra kommunerne om udbredelse af fritidspasset fremstilles.

Erfaringerne fra kommunerne viser, at det tager tid at udbrede kendskabet til fritidspasordningen og at opbygge gode relationer til foreninger og klubber. Flere kommuner oplever imidlertid, at det gennem vedvarende dialog er lykkedes at etablere et godt samarbejde med foreningerne. Der peges i den forbindelse på, at det er væsentligt at sikre, at medarbejdere i klubber og foreninger føler sig godt klædt på til at tage imod målgruppen, og at de kan få støtte og rådgivning, hvis de har brug for det.

Mange kommuner har etableret en mentorordning. Mentorernes opgave er dels at følge det enkelte barn til og fra fritidsaktiviteten, dels at støtte barnet og orientere vejlederne, hvis der opstår udfordringer med deltagelse i fritidsaktiviteten. Der er endvidere etableret samkørselsordninger, hvis det er blevet vurderet, at familierne ikke har ressourcer eller mulighed for selv at bringe børnene til og fra aktiviteten.

Læs mere om kommunernes erfaringer i pjecen: Udbredelse af erfaringer med fritidspas – Erfaringsopsamling, Socialstyrelsen, maj 2016

Forældrerådgivning og støtte

Nyankomne flygtningeforældre har måske ikke dækkende ressourcer i forhold til at varetage den nye forælderrolle i Danmark.

Det er vigtigt at have fokus på at styrke nyankomne flygtningeforældres evne til at varetage forælderrollen. Derfor har en række kommuner iværksat forskellige tiltag med det fælles mål at rådgive og støtte flygtningeforældre²⁶.

I Vejle Kommune tilbydes nybagte flygtningeforældre hyppigere besøg af sundhedsplejersken end nybagte danske forældre. Det giver mulighed for både at rådgive forældrene og følge barnets trivsel og sundhed. Noget tilsvarende har Københavns Kommune tilbudt flygtninge/indvanderforældre i en årrække - f.eks. i Haraldsgadekvarteret i København. Her klædes nybagte, nydanske forældre på til at varetage forælderrollen ved at udvide sundhedsplejen, så udsatte børn i alderen

²⁶ Kommunerne anvender en række evidensbaserede forældreprogrammer som f.eks. Parent Management Training – Oregon (PMTO) og De Utrolige År (DUÅ). Projekt: "Helhedsorienteret indsats til udsatte etniske minoritetsforældre" omfatter brug af DUÅ i forhold til bl.a. familier med etnisk minoritetsbaggrund. Projektet er støttet af Styrelsen for International Rekruttering og Integration og afvikles i Holstebro Kommune, Mariagerfjord Kommune, Ishøj Kommune og Høje Taastrup Kommune.

2-5 år kan få op til seks ekstra besøg. Samtidig har man styrket samarbejdet mellem de faglige aktører og indført ugentligt åbent hus i sundhedsplejen.

Flere større kommuner – som f.eks. Odense Kommune - har også gode erfaringer med ”internationale mødregrupper”, hvor forældre på tværs af nationaliteter og kulturer har fundet samvær og støtte. Især for flygtningeforældre uden netværk og familie er der en stor støtte at hente i de internationale mødregrupper.

Forældrekurser tilbydes i flere kommuner, ligesom de også med succes tilbydes i asylcentre under Røde Kors. Forældrekurserne tilbydes flygtningeforældre, så de kan orienteres om forventninger til deres rolle som forældre i Danmark. De omfatter viden om skole-hjem-samarbejdet, og hvordan forældre kan støtte deres børn i aktiv deltagelse i fritids- og foreningstilbud. Derudover lærer deltagerne om dansk børne- og ungdomskultur, børn/unges rettigheder i Danmark, og hvordan de som forældre kan opdrage uden brug af opdragelsesvold.

Furesø Kommune kombinerer forældrekurser med hyppige hjemmebesøg og samarbejds møder mellem familie, daginstitution og sundhedspleje ved institutionsstart. Formålet er allerede tidligt ved ankomsten til Furesø Kommune at give flygtningeforældre redskaber til at varetage forældrerollen.

Evalueringer fra Furesø Kommune viser, at forældrekurser fremmer samtaler mellem forældrene og får dem til at tale om noget, de ellers aldrig ville have talt om, f.eks. hvordan de skal indrette døgnnet med et spædbarn og fordele ved at bruge pasningstilbud efter barsel, så forældrene også kan have en aktiv tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet.

En gruppe flygtningefamilier lever isoleret i boligområder og har kun kontakt til personer, som ligner dem selv. Bydelsmødre har med fordel skabt kontakter til familier i udsatte boligområder, som fagprofessionelle ellers har vanskeligt ved at nå. Bydelsmødrene har i kraft af egen baggrund i miljøet en anderledes tilgang til miljøet, og de kan bruge deres autoritet og erfaring til at bygge bro mellem flygtningefamilierne og ”det øvrige samfund”.

Bydelsmødre taler med forældrene om en række problemstillinger, som familierne oplever i deres hverdag. Det vedrører både familiemæssige forhold, personlige problemer, økonomi, børnenes skolegang, forældreopdragelse og eventuelle bekymringer for, om børnene har tilknytning til radikaliserede eller kriminelle miljøer m.m. Bydelsmødrene kan dels hjælpe ved egen indsats, men vil også forsøge at motivere familierne til at søge fagprofessionel hjælp.

Mødre hjælper mødre

Bydelsmødre er primært kvinder med etnisk minoritetsbaggrund, som gør en frivillig indsats i lokalområdet for at støtte kvinder, som ofte har integrationsmæssige udfordringer, og som det etablerede system kan have vanskeligt ved at nå. Bydelsmødre lytter, formidler vigtige informationer og bygger bro mellem kvinden og det sted, som bedst kan hjælpe kvinden videre. Hjælpen styrker kvinderne, så de kan hjælpe sig selv, deres børn og familie.

Bydelsmødrenes arbejde er netværksbaseret:

- ➔ Bydelsmødrene anvender netværk som en metode i deres arbejde i forhold til at skabe kontakt til kvinderne, synliggøre rådgivning og støttetilbud, etablere samarbejdsinitiativer med foreninger og tilbud m.v.
- ➔ Bydelsmødrene arbejder ud fra antagelsen om, at det at inddrage en kvinde i netværk bidrager til, at hun får styrket sine muligheder for at handle på sin egen situation, hvorfor bydelsmødrene arbejder med netværk som en ressource til at påvirke og skabe empowerment hos kvinderne.
- ➔ At indgå i netværk må ses som et væsentligt aspekt af det aktive medborgerskab, som det er indsatsens overordnede formål at styrke, og at skabe og inddrage kvinderne og deres familier i netværk er derfor også et mål for bydelsmødrenes arbejde.

Bydelsmødrenes Landsorganisation har skabt et koncept og stiller en færdig pakke til rådighed, som bl.a. indeholder en vejledning til, hvordan man starter en bydelsmødre-indsats, et grundkursus til de kommende bydelsmødre, en foreningsguide til stiftelse og drift af en bydelsmødre-forening m.m.

Bydelsmødrene er frivillige kvinder med etnisk minoritetsbaggrund, som oftest bor i samme boligområder som de familier, som er målet for den opsøgende indsats. I nogle kommuner og bydele er bydelsmødrene også opdelt i forskellige nationalitetsgrupper, så f.eks. somaliske bydelsmødre primært opsøger somaliske familier.

Bydelsmødrene får typisk et indledende lille kursus, hvor de klædes på til den rådgivnings- og støtteindsats, de skal varetage, herunder bliver bevidste om, hvornår de skal inddrage fagprofessionelle samarbejdspartnere. De får samtidig viden om lokale tilbud og aktiviteter, som de kan informere familierne om.

Udbredelse - på landsplan:

- ⇒ Er der over 600 aktive bydelsmødre
- ⇒ Er der knap 40 bydelsmødre-grupper fordelt i hele Danmark
- ⇒ Taler bydelsmødrene 54 forskellige sprog
- ⇒ Repræsenterer bydelsmødrene 41 forskellige nationaliteter
- ⇒ Har en bydelsmor i gennemsnit tre samtaler pr. måned
- ⇒ Bruger bydelsmødrene 137.000 frivillige timer

Læs mere om bydelsmødre på Bydelsmødrenes Landsorganisations hjemmeside: <http://bydelsmor.dk/>

MINDSPRING-Forældregrupper

Siden 2010 har Dansk Flygtningehjælp i samarbejde med forskellige kommuner afprøvet og udviklet MindSpring-forløbet i Danmark.

MindSpring-forældregrupper har fokus på forhold knyttet til det at skulle opdrage børn i et samfund med andre normer end dem, man selv er vokset op med. Desuden er der fokus på problemstillinger omkring eksilstress og traumer. Gennem MindSpring-forældregrupper får forældrene hjælp til at finde løsninger på de udfordringer og dilemmaer, som knytter sig til at være forældre i Danmark. Deltagerne får også mulighed for at udveksle erfaringer, tanker og oplevelser omkring udfordringerne ved opdragelse. Fokus er på, at forældre som deltager kan lære af og spejle sig i hinandens personlige historier.

Kort fortalt er MindSpring et gruppeforløb, der består af otte mødegange. På møderne introduceres deltagerne til forskellige temaer og udveksler personlige erfaringer relateret til disse temaer. Mødernes indhold er beskrevet i MindSpring-manualen (MindSpring for og med flygtninge- og indvandrerforældre med teenagebørn, udgivet af Center for Udsatte Flygtninge, dec. 2014).

Evalueringen viser, at deltagerne i de tidligere forløb vurderer, at de har lært meget om dansk kultur og har fået styrket deres forældrekompetencer. Forældrene fortæller bl.a., at de efter at have deltaget i MindSpring taler mere med deres børn, bruger mere tid med dem, og at de har lært at respektere hinanden mere børn og forældre imellem. Dette har i mange familier medført, at der er færre konflikter (MindSpring forældrerestater - Resultater og erfaringer fra et pilotprojekt i fem udsatte boligområder i København – Center for Boligsocial Udvikling, 2015).

Case: International mødregruppe - MAMMA MIA i Odense

Odense Internationale Mødregruppe MAMMA MIA er en gruppe for danske og internationale mødre. Gruppen mødes som andre mødregrupper, og det er deltagerne selv, der står for organisering af møder i mødregruppen, herunder hvem der skal være vært for næste møde, fordi værtskabet går på skift, så alle kommer på besøg hos hinanden.

På nogle møder inviteres fagprofessionelle med til møderne. Det kan være en leder af en daginstitution, som f.eks. fortæller om hverdagen i en vuggestue eller børnehave, samarbejdet med forældre, de pædagogiske metoder osv. Sundhedsplejersker kan også være deltagende på møderne.

Alle forældre er velkomne i MAMMA MIA. Det tilstræbes, at der både er forældre med dansk og ikke-dansk baggrund, så netværket også kan bruge hinanden i forhold til støtte og rådgivning.

Møderne foregår altid på engelsk.

Uledsagede flygtningebørn

Et stigende antal flygtningebørn kommer til Europa og Danmark uden ledsagelse af forældre eller voksne familiemedlemmer. Det er ikke ualmindeligt, at søskende rejser sammen, eller at børn rejser i grupper. Det er især børn fra Afghanistan, Syrien og Eritrea, som kommer alene uden ledsagelse af voksne.

Børn under 18 år, der indrejser og søger asyl i Danmark uden forældre eller andre voksne, som kan anses for at være trådt i forældrenes sted, kaldes "uledsagede mindreårige asylansøgere".

Uledsagede flygtningebørn, som får opholdstilladelse her i landet, får som udgangspunkt udpeget en midlertidig forældremyndighedsindehaver, som varetager forældremyndigheden over børnene, indtil de fylder 18 år. Det betyder, at forældremyndighedsindehaveren både spiller en praktisk rolle i barnets liv og for integrationen.

Den midlertidige forældremyndighedsindehaver skal drage omsorg for den unge og skal tage beslutninger om den unges personlige forhold ud fra den unges interesse og behov²⁷. Den midlertidige forældremyndighedsindehaver har desuden ret til at bestemme og skal inddrages i væsentlige beslutninger om den unges forhold, for eksempel skolevalg, bolig, opdragelse og fritidstilbud. Der gælder dog særlige forhold, hvis barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet. Den midlertidige forældremyndighedsindehaver kan repræsentere den unge i forhold til myndigheder, herunder bede om aktindsigt og klage over afgørelser. Kommunen har pligt til at inddrage den midlertidige forældremyndighedsindehaver i vigtige spørgsmål vedrørende barnet.

Kommunerne anvender forskellige typer af anbringelsessteder til uledsagede børn/unge. Nogle kommuner anvender (midlertidigt) døgninstitutioner, inden mere permanente boformer for børnene kan findes. Andre har etableret selvstændige enheder (bohuse), hvor børnene bor sammen med pædagoger el.lign. Andre kommuner tilstræber at bruge plejefamilier til de yngste børn og er inspireret af gode svenske erfaringer med at anbringe flygtningebørn i plejefamilier med samme nationalitetsbaggrund som barnet selv.

For ældre uledsagede flygtningebørn er ungdomsboliger, hybler eller delelejligheder en benyttet boligform i kommunerne. Det kan f.eks. være en lejlighed, som deles af tre unge med samme nationalitetsbaggrund. Til bostedet kan være tilknyttet fast personale med relevante faglige kompetencer i forhold til at kunne støtte de unge med både hverdagsopgaver og eventuel personlig hjælp.

Erfaringer viser, at der er en øget opmærksomhed på indsatsen i forhold til uledsagede flygtningebørns psykiske problemstillinger. Nogle kommuner tilknytter fagpersonale med særlig viden om uledsagede flygtningebørn – f.eks. psykologer, pædagoger, lærere osv.

²⁷ Informationsbrev om reglerne for udpegning af midlertidige forældremyndighedsindehavere til uledsagede og ledsagede flygtningebørn med opholdstilladelse: <http://uim.dk/filer/integration/informationsbrev-om-midlertidige-foraeldremyndighedsindehavere.pdf>

Kommunerne anvender forskellige integrationsmodeller for unge uledsagede flygtninge. Oftest tilknyttes de ældste unge enten en sprogskole på lige fod med voksne deltagere, eller et sprogskoleforløb på en ungdomsskole²⁸. Der findes ikke undersøgelser, der afdækker modeller for uddannelsesforløb eller effekter heraf. Statistikken viser kun, at unge indvandrere generelt har vanskeligt ved at fastholde og gennemføre et ungdomsuddannelsesforløb.

Vejle, Haderslev og Frederikshavn Kommune har udviklet forskellige modeller for uddannelsesforløb for unge indvandrere, herunder for unge uledsagede flygtninge. Modellerne kombinerer med inspiration i firepartsprogrammet 4U både træningsforløb i virksomheder, danskuddannelse og alment uddannelsesforberedende elementer (enten via VUC eller ungdomsskoleforløb).

Anbringelse i plejefamilie – hensyntagen til sprog, kultur, etnicitet og religion?

Sprog, kultur, etnicitet og religion er centrale faktorer i forhold til at sikre kontinuiteten for barnet – herunder den fortsatte kontakt til forældre og familie ved eventuel senere hjemkomst. Men sprog, kultur, etnicitet og religion har forskellig betydning for det enkelte anbragte flygtningebarn og tillægges forskellig vægt.

Kommunernes viden om og hensyntagen til betydningen af sprog, kultur, etnicitet og religion bør derfor altid tage udgangspunkt i det enkelte flygtningebarn i forbindelse med anbringelse i plejefamilie.

Når et barn bliver anbragt i en plejefamilie, er det en meget stor omvæltning – både for barnet, barnets familie og plejefamilien. Når etniske minoritetsbørn anbringes, kan der desuden være nogle udfordringer, der knytter sig til barnets kulturelle, religiøse og sproglige baggrund.

For at støtte plejefamilierne i at imødekomme de særlige behov, som flygtningebørn har, bør kommunen have et beredskab, der kan støtte og vejlede familierne, hvis der opstår tvivl og vanskeligheder. Ved at have et beredskab kan bekymringer afklares tidligt, og man kan sikre en god start og et godt plejeforløb – til barnets bedste.

Socialstyrelsen har udarbejdet en pjece til sagsbehandlere og familieplejekonsulenter i kommunerne. Pjecen indeholder forslag til, hvordan kommunen kan opbygge et beredskab, der kan støtte og vejlede plejefamilier med etniske minoritetsbørn og derved sikre nogle gode anbringelsesforløb for børnene og de unge²⁹.

²⁸ Ungdomsskoleloven muliggør, at ungdomsskolerne kan varetage væsentlige uddannelsesmæssige integrationsopgaver for unge i alderen 15-25 år, herunder danskuddannelse.

²⁹ Hent pjecen her: <http://socialstyrelsen.dk/udgivelser/til-udviklingskonsulenter-radgivere-og-familieplejekonsulenter-sadan-radgiver-og-vejleder-du-plejefamilier-der-har-born-med-anden-etnisk-baggrund-end-dansk-i-pleje>

Case: Rudersdal Kommune – Psykolog står for modtagelse af uledsagede flygtningebørn

Rudersdal Kommune har ansat en psykolog som gennemgående person i den uledsagede mindreåriges liv. Hun skal løbende vurdere og afdække den unges behov for en særlig indsats.

Rudersdal Kommune har formaliseret samarbejdet med asyloperatøren, herunder udviklet en tjekliste i forhold til indhentning af alle relevante informationer. De interne samarbejdsrelationer og rutiner i Rudersdal Kommune er ligeledes fastlagt, så alle relevante samarbejdspartnere informeres om den unges ankomst samt opgaver i forhold til modtagelse af uledsagede flygtningebørn.

Psykologen varetager screening og behandling af de unge. Derudover koordinerer psykologen modtagelsen og forsøger at sikre overgange til andre afdelinger. I kraft af psykologens særlige kendskab til gruppen, varetager hun desuden supervision og undervisning af andre faggrupper samt undervisning af de involverede frivillige.

De uledsagede unge bruger psykologen til at tale om deres oplevelser, bekymringer osv. Der har været afholdt gruppeforløb i samarbejde med behandlingsstedet Oasis, da de unge er svære at få til at komme eller fastholde i de mere etablerede behandlingstilbud.

Tilbud til flygtningebørn med traumer³⁰

Børn, der vokser op i en familie, hvor en eller begge forældre har traumer, kan have svære opvækstvilkår. Forældrene magter ofte ikke at give børnene den tryghed og støtte, de har brug for, og børnene er ofte alene med deres problemer.

Mange flygtningebørn får også for stort ansvar ift. at holde sammen på familiens dagligdag. De påtager sig opgaver, der med almindelige familieforhold ville være blevet varetaget af forældrene selv.

Traumerne kan også smitte i familien. Ægtefællen og børnene må bære den traumatiseredes tilstand og risikerer at udvikle tilsvarende symptomer på stress eller at blive angste og deprimerede (sekundær traumatisering).

I familier må pårørende almindeligvis tage udstrakte hensyn til de(n) traumatiseredes følsomhed og deres reaktioner på f.eks. støj eller andre sansninger. Hjemmet kan udvikle sig til et sted, hvor der ikke er plads til, at børnene kan give udtryk for glæde og leg, tage kammerater med hjem osv.

Forældre kan også have psykiske lidelser, som ikke er traumer, men som kan skyldes asylproblematikker. Det kan være, at forældrene savner hjemlandet, familie osv., og at livet i Danmark er vanskeligt og måske ikke er blevet så positivt som håbet. Asylproblematikker kan betyde, at forældre f.eks. kan have en

³⁰ Vi har i dette afsnit alene fokus på socialpædagogiske tilbud til flygtningebørn med traumer. Der findes mange tilbud i det sundhedsfaglige system, som vi ikke medtager i dette afsnit (læs mere herom på Traume.dk).

depression eller generelt er nedtrykte og mangler energi og lyst til at engagere sig – både i børnenes hverdag, udvikling og generelt i samfundslivet.

Forskningslitteraturen har afgrænset forskellige faktorer, som styrker flygtningebørns trivsel og integration:

- Familiesamhørighed og støtte
- Forældrenes psykiske sundhed
- Forældrenes tilpasningsevne, temperament og positivt selvværd
- Miljømæssige faktorer såsom fællesskabsstøtte (enten via tilknytning til arbejdsmarkedet, uddannelsessystemet og/eller civilsamfundet)

Case: Red Barnet – Ud af krigens skygge

Med projektet ”Ud af krigens skygge” hjælper Red Barnet krigstraumatiserede flygtningefamilier gennem oplevelser og aktiviteter i naturen. Projektet er et samarbejde med Afdelingen for Traume- og Torturoverlevende, Psykiatrien i Region Syddanmark.

Red Barnet, Afdeling for Traume- og Torturoverlevende (ATT) i Odense og Livsmodlab.dk startede i 2011 et fireårigt pilotprojekt, der skulle undersøge og udvikle mulighederne for en helhedsorienteret rehabiliterende indsats for børn i traumatiserede flygtningefamilier på Fyn med brug af naturen og friluftslivet som ramme.

Med projektet ”Ud af krigens skygge” har frivillige gennemført sociale aktiviteter i naturen. Indsatsen er udviklet og understøttet af henholdsvis en naturvejleder med speciale i udsatte familier og børn, samt en professionel familiebehandler med speciale i PTSD ramte flygtningefamilier.

Erfaringerne fra projektet viser, at de frivillige sociale aktiviteter med natur og friluftsliv som ramme bidrager til øget trivsel og styrker relationer og netværk inden for familien og imellem familierne. Der er samtidig erfaret behandlingsmæssige effekter indenfor traumbearbejdning og reminiscensarbejde.

Aktiviteterne har omfattet 4 lejroophold af fire dages varighed samt én-dagsture og årstidsfester. Naturen, friluftsliv og resiliensfremmende lege (Joyfull Play) har været de gennemgående metoder. Gennem aktiviteterne og legene har evalueringen af projektet vist, at familierne, gennem mødet med frivillige i aktiviteterne, også øger deres erfaringer med danskere, det danske samfund og med det danske sprog. Det bidrager positivt til familiernes muligheder for at blive integreret i det danske samfund.

Samtidig har der vist sig et brugbart potentiale for direkte traumbehandling i naturen og friluftslivet. Ved både at bruge naturens iboende konditioner som vejr, vind, duften mm, men også ved at anvende og tilrettelægge særlige aktiviteter i naturen og refleksektivt benytte f.eks. skoven og søen, åbner der sig nogle konkrete behandlingsmuligheder. Her viser evalueringen også, at de deltagende forældres og børns relationer udvikler sig og styrkes, bl.a. via de positive oplevelser og erfaringer i familien og i fællesskab med andre familier. Sådanne positive oplevelser i inviterende og ligeværdige fællesskaber øver indflydelse på forældres og børns resiliens.

Læs mere om ”Ud af krigens skygge” – her: <https://redbarnet.dk/vores-arbejde/fattigdom-i-danmark/naturaktiviteter-projekter/>

Case: Mindspring – Dansk Flygtningehjælp

MindSpring er gruppeforløb for og med flygtninge og indvandrere.

I Danmark er det Dansk Flygtningehjælp, der har udviklet og implementeret MindSpring siden 2010, og som fortsat udvikler metoden til at omfatte nye målgrupper med nye temaer.

MindSpring-metoden styrker deltageres handlekompetencer, giver ny viden og bevidsthed og kan danne grundlag for et socialt netværk. MindSpring-forløbets temaer omhandler stress, identitet og traumer samt de udfordringer, eksilet medfører.

Det særlige ved MindSpring er, at gruppeforløbene gennemføres af frivillige med samme baggrund og sprog som gruppedeltagerne, såkaldte MindSpring-trænere.

MindSpring-trænerne kan via deres kulturelle baggrund og egne erfaringer som flygtning/indvandrer forstå mange af de situationer og problemer, deltagerne er i, og det skaber tryghed for deltagerne. Desuden fremmer identifikationen mellem deltager og MindSpring-træneren et trygt læringsrum, hvilket er med til at øge deltagerens udbytte.

Styrke og støtte til forældreskabet

MindSpring for forældre har til formål at styrke og støtte forældreevnen samt at forebygge risikoen for familiemæssige og psykosociale problemer og dermed mistrivsel hos børnene. MindSpring-gruppeforløbet sætter fokus på forældreskab og opdragelse, normer og værdier samt stress, identitet og traumer, og dermed fokus på de eksilproblematikker, som følger, når man skal opdrage sine børn i en ny kultur og samtidig har en fortid med krig og flugt.

Styrke og støtte til de unge

MindSpring for unge har til formål at forebygge psykisk og social mistrivsel samt at styrke de unges handlekompetence og identitet. MindSpring-gruppeforløbet sætter fokus på livet som ung, ensomhed og fællesskab samt stress, identitet og traumer, og dermed fokus på de eksilproblematikker, som følger, når man samtidig har en fortid med krig og flugt.

Læs mere om Mindspring: <http://mindspring-grupper.dk/om-mindspring/index.html>

Tilbud til unge udsat for negativ social kontrol

I nogle familier holder familien fast i normer og traditioner, som betyder, at børnenes selvstændighed og udfoldelsesmuligheder begrænses. Familien kan f.eks. sætte faste rammer for, hvem barnet må omgås, om barnet må deltage i foreningsliv, udflugter med skole osv.

I alvorlige tilfælde begrænses børnenes selvstændighed og udfoldelsesmuligheder i en sådan grad, at det er til fare for barnets udvikling og trivsel, ligesom det også

strider mod konventioner og dansk lovgivning³¹ om at beskytte børn og unges rettigheder – f.eks. at forældre ikke må udøve vold mod børn.

Et af de centrale indsatsområder i Danmark er rådgivning og information. Der er et behov for rådgivning og information både blandt de unge, der udsættes for æresrelateret vold, konflikter, social kontrol m.v. og for de fagpersoner, der møder de unge i det daglige. Men der er også et behov for information og rådgivning til forældrene.

Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) tilbyder rådgivning til kommunerne med fokus på, hvordan de kan tilrettelægge indsatsen mod æresrelaterede konflikter.³²

SIRI understøtter kommunernes arbejde med æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol og kan blandt andet tilbyde rådgivning i forhold til:

- ➔ Udvikling af beredskabsplaner/arbejdsgange i forhold til håndtering af æresrelaterede sager.
- ➔ Etablering af en kommunal handlingsplan for området, herunder fastsættelse af målsætninger, organisering af indsatsen, overblik over forebyggende og akutte indsatser m.v.
- ➔ Sikkerhedsvurderinger.
- ➔ Exitforanstaltninger.
- ➔ Opkvalificering af fagpersonale.
- ➔ Henvendelses- og handlemuligheder.

Der er mulighed for at få både telefonisk rådgivning og besøg af rejseholdet.

Erfaringer har vist, at der blandt kommunerne er en stigende efterspørgsel på viden om æresrelaterede problemstillinger. Derfor har SIRI oprettet to netværk for kommunale fagpersoner – ét i Vestdanmark og ét i Østdanmark – om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Netværket henvender sig bredt til kommunale myndighedsmedarbejdere.

Der findes en række tilbud til fagpersoner i bl.a. kommunerne, der kan øge fagpersonernes viden om æresrelaterede konflikter, skærpe deres opmærksomhed i

³¹ Lov om social service regulerer blandt andet indsatsen for udsatte børn og unge i kommunerne, der har behov for særlig støtte. Herunder behov for særlig støtte, der udspringer af æresrelaterede konflikter. Straffeloven indeholder bl.a. regler om forbrydelser mod liv og legeme samt freds- og æreskrænkelser, herunder trusler. Desuden indeholder loven regler om forbrydelser mod den personlige frihed, herunder § 260 om ulovlig tvang. Ifølge § 260 straffes den, som ved vold eller ved trussel om vold mv. tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget, med bøde eller fængsel indtil 2 år. Hvis den pågældende tvinges til at indgå ægteskab eller til en religiøs vielse uden borgerlig gyldighed, kan straffen stige til fængsel indtil 4 år.

³² Rådgivningen kan kontaktes på 72 14 23 33 eller aere@siri.dk

forhold til signaler og symptomer hos de unge samt give fagpersonerne værktøjer og metoder til, hvordan aktørerne skal gribe ind og handle dækkende.

I foråret 2018 er der blevet etableret et nationalt team af sikkerhedskonsulenter, der skal styrke sikkerheden for borgere både over og under 18 år, som udsættes for æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Teamet består af 6 sikkerhedskonsulenter, der er forankret i kommunerne Odense, Aarhus og København. Sikkerhedskonsulenterne yder bistand til både fagprofessionelle og til borgere, og det er gratis at benytte sikkerhedskonsulenterne.

SIRI tilbyder kommuner et gratis kursus om æresrelaterede konflikter. Kurset er et gratis to-dages kursus til frontmedarbejdere i alle kommuner. Kurset skal opkvalificere fagfolk til at forebygge, opdage og håndtere sager om fx social kontrol, genopdragelsesrejser og tvangsægteskaber.

Kurset tilbyder forskellige faggrupper en grundlæggende viden om æresrelaterede konflikter, et fælles vidensgrundlag for metoder og værktøjer på feltet og muligheden for aktivt at erfaringsudveksle.

Styrelsen for International Rekruttering og Integration udgiver et nyhedsbrev om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol, der understøtter den kommunale indsats ved at fortælle om nye initiativer og give overblik over ny lovgivning, forskning mv. Nyhedsbrevet udkommer 3-4 gange om året. Tilmelding til nyhedsbrevet kan ske på www.uim.dk.

Den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation (VISO) yder gratis rådgivning og udredning om æresrelaterede konflikter til fagfolk på det specialiserede sociale område i kommuner³³.

I enkeltsager tilbyder VISO rådgivning og udredning til fagpersoner, når en borger er udsat for en æresrelateret konflikt. Rådgivningen kan fx indeholde risikovurdering, faglig sparring og samtaler med den unge og familien. I gruppesager, som er karakteriseret ved en konkret, lokal udfordring i forhold til en afgrænset gruppe af borgere med samme problemstilling, tilbyder VISO opkvalificering af myndighedssagsbehandlere og andre fagpersoner³⁴.

Etnisk Ung tilbyder rådgivning og støtte til såvel børn og forældre som til fagfolk. Også organisationen Børns Vilkår driver en række initiativer vedrørende information og rådgivning til børn og unge, der oplever æresrelaterede konflikter.

³³ Læs mere i pjecen om kurset her: <http://uim.dk/filer/integration/kursus-om-aere-konflikter-og-social-kontrol-kursuskatalog.pdf>

³⁴ Læs mere om VISO's tilbud til fagfolk: <https://socialstyrelsen.dk/viso/udvalgte%20indsatsomraader/aeresrelaterede-konflikter>

Initiativerne omfatter bl.a. en telefonrådgivning for børn og unge, et chatroom samt oplæg på folkeskoler m.m.

Case: Etnisk Ung

Etnisk Ung har en bred vifte af tilbud til unge med etnisk minoritetsbaggrund, der oplever at være udsat for pres, social kontrol eller tvang fra familien.

Unge kan ringe til en hotline (70 27 76 66) og modtage anonym og personlig rådgivning. Rådgivningen er for unge af begge køn, ligesom unge kan skrive anonymt til en brevkasse hos Etnisk Ung. Alle rådgivere hos Etnisk Ung er professionelle og kan kontaktes alle dage og hele døgnet. RED-Safehouse varetager hotlinen udenfor alm. arbejdstid på vegne af Etnisk Ung. Etnisk Ung tilbyder desuden konfliktmægling, psykologforløb og forælderådgivning.

Etnisk Ung tilbyder desuden en række rådgivningstilbud til fagfolk. De omfatter formidling af viden om æresrelateret vold gennem diverse materialer, rådgivning af fagfolk med sparring i enkeltsager, kurser og oplæg for fagfolk på bl.a. skoler, i ungdomsklubber ogsagsbehandlere i børne-/ungeafdelinger m.m. Hvert år afholder Etnisk Ung en stor konference for fagfolk, der møder æresrelaterede problemstillinger i deres arbejde.

Etnisk Ung har udarbejdet en værktøjskasse til fagfolk. Værktøjsskassen er målrettet forskellige fagfolk som f.eks. socialrådgivere/sagsbehandlere, lærere/pædagoger, læger, politi m.m. Værktøjskassen omfatter viden om særlige forhold ved æresrelaterede konflikter, hvordan du laver en trusselsvurdering, og hvilke handlemuligheder du har i forskellige typer af sager om æresrelateret vold.

Læs mere om værktøjskassen – her: <http://www.etniskung.dk/Den-gode-samtale/>

Case: RED – Safehouse

RED-Safehouse driver sikre bosteder for begge køn mellem 16 og 30 år, som flygter fra tvangsægteskab, trusler om tvangsægteskab eller andre former for æresrelateret vold.

RED-Safehouse er landets mest sikre og specialiserede opholdssteder for unge, der er på flugt fra æresrelaterede konflikter. Sikkerheden er med til at sikre, at den unge kan være tryk og slappe af. Det høje sikkerhedsniveau på RED-Safehouse sikres bl.a. ved, at husenes adresser er hemmelige, at der er videoovervågning omkring bygningerne, og at det kun er personalet, der kan lukke folk ind.

RED-Safehouse har 38 akutpladser, 19 udslusningspladser og 4 botræningslejligheder. Udslusningspladserne er til de unge, der har behov for en ”mellemstation” fra en meget beskyttet tilværelse på RED-Safehouse til livet i egen bolig. I udslusningsboligerne tilbydes botræning i et mindre beskyttet miljø. Man kan bo i RED-Safehouses udslusningsboliger i op til 1 år.

Læs mere om RED-Safehouse: <http://red-safehouse.dk/>

Forebyggelse af kriminalitet og radikalisering

Etniske minoritetsunge, der tilslutter sig ekstremistiske grupper har i det seneste par år været et velkendt problem i Danmark. Såvel fagfolk som befolkningen som helhed har forsøgt at finde svar på, hvad der tiltrækker disse unge til de ekstremistiske og radikaliserede miljøer, og hvad der i værste fald kan føre til vold eller udrejse til konfliktzoner.

Indsatsen mod radikalisering og ekstremisme blandt unge med etnisk minoritetsbaggrund omfatter både øget opmærksomhed på radikaliseringsstegn blandt unge, ligesom indsatsen omfatter en række delindsatser inden for den kriminalitetsforebyggende indsats og forebyggende børnefaglige indsats i kommunerne. Indsatsen rummer således en lang række indsatser af såvel forebyggende som afhjælpende karakter i "normalsystemerne", i skole, ungdomsklubber m.m. og forskellige foranstaltningstiltag i henhold til serviceloven.

Risiko for radikalisering indgår dermed i de kriminalpræventive og sociale indsatser på lige fod med andre typer risikoadfærd, der kan føre til kriminalitet eller sociale problemer.

En række kommuner har udarbejdet forebyggelsesstrategier i forhold til radikalisering og ekstremisme. Det gælder f.eks. Aarhus og Københavns Kommune. Fælles for "planerne" er, at indsatsen primært er forankret i den kriminalpræventive indsats og består af et samarbejde mellem skoler, sociale myndigheder i kommunerne og det lokale politi. Indsatserne dækker både værktøjer til identifikation af radikaliseringsstegn blandt unge, og konkrete handleplaner med anvisninger af indsatser i forhold til afhjælpning.

Som led i indsatsen for at forebygge ekstremisme er der etableret et landsdækkende korps af mentorer og forældrecoaches. Korpsen er etableret i samarbejde med en lang række kommuner. Mentorerne arbejder med unge i risiko og forældrecoaches med deres pårørende. Mentorer og forældrecoaches anvender metoden "Løsningsfokuseret Arbejde med Tilværelseskompetencer"³⁵.

Som led i udmøntningen af den nationale handlingsplan er der med finansiering fra satspuljeaftalen 2017 på integrationsområdet, oprettet et Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme under Styrelsen for International Rekruttering og Integration. Centeret er bl.a. ansvarligt for rådgivning af kommuner og andre offentlige organisationer om forebyggelse af ekstremisme, opkvalificering af lokale medarbejdere ift. bekymringsstegn og handlemuligheder samt ovennævnte korps

³⁵ Metoden er nærmere beskrevet i denne manual: <http://uim.dk/publikationer/mentorindsats-foraeldrecoaching-og-parorendenetaerk>

af mentorer og forældrecoaches. For mere information henvises til centerets hjemmeside og kontaktoplysninger:

Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme

www.stopekstremisme.dk

ekstremisme@siri.dk

Generelle henvendelser: 72 14 27 00

Rådgivningstelefon: 72 14 22 14

Case: Aarhus Kommune - Forebyggelse af radikaliserings og diskrimination i Aarhus

Aarhus Kommune, SSP Aarhus, har udarbejdet en plan med en kort beskrivelse af strategier og indsatser vedr.: ”Forebyggelse af radikaliserings og diskrimination i Aarhus”

Indsatsen er et samarbejde mellem Østjyllands Politi og Aarhus Kommune, der gennemføres som et supplement til den eksisterende kriminalpræventive indsats for unge op til 25 år.

Strategien er at anskue radikaliserings på samme måde som øvrigt kriminalitetsforebyggende arbejde, der kræver en generel, en grupperelateret og en specifik indsats. Målet er at forebygge radikaliserings af unge, såvel politisk som religiøst betinget, og derigennem fremme tryghed og trivsel.

Indsatsen i Aarhus Kommune omfatter følgende indsatsområder:

- ➔ Planlægning og udførelse af en koordineret forebyggelse af radikaliserings:
 - ⇒ Drive en tværsektoriel og tværfaglig arbejdsgruppe med deltagelse af Østjyllands Politi og Aarhus Kommune.
- ➔ Vejledning og rådgivning om radikaliserings
 - ⇒ Drive et informationshus hvor man tager imod henvendelser om radikaliserings samt rådgivning og vejledning i forbindelse hermed.
 - ⇒ Opkvalificere og udbrede viden om radikaliserings og forebyggelsen heraf til medarbejdere, der underviser/arbejder med børn og unge.
 - ⇒ Udbrede viden om radikaliserings til institutioner og foreninger.
 - ⇒ Udbrede erfaringerne fra indsatsen i Aarhus Kommune til de øvrige kommuner i Østjyllands politikreds.
 - ⇒ Komme i direkte dialog med unge.
- ➔ Afdækning af radikaliserings i grupper eller hos enkeltpersoner
 - ⇒ Ved henvendelser om bekymring for radikaliserings at undersøge om der er tale om radikaliserings, og hvorledes dette i givet fald kommer til udtryk.
- ➔ Håndtering af enkeltsager om radikaliseringsstruede personer
 - ⇒ Ved konstatering af bekymrende radikaliseret risikoadfærd at rådgive og vejlede om passende forebyggende indsats, og/eller iværksætte et specialiseret mentorforløb til forebyggelse af eller til at stoppe yderligere udvikling af radikaliseret risikoadfærd.
 - ⇒ Tilbyde potentielle eller hjemvendte Syriensfrivillige rådgivning, vejledning og evt. exitindsats.
 - ⇒ Tilbyde forældre til radikaliserede eller radikaliseringsstruede unge rådgivning og sparring – f.eks. i form af forældrenetværk.

Mere viden

Vidensportalen om integration

På portalen ”Integrationsviden – Viden der virker” finder brugerne viden, værktøjer og erfaringer, der i praksis har vist sig effektive at anvende i en målrettet integrationsindsats.

Brugerne kan endvidere danne sig et overblik over relevante arrangementer, aktører og netværk på integrationsområdet.

Integrationsviden er en brugerdrevet portal, hvor et netværk af samarbejdende videnscentre og praktikere inden for integrationsområdet løbende indsender ny viden til portalen. Derved medvirker aktørerne til at skabe og vedligeholde portalen som et vigtigt redskab i integrationsindsatsen.

Den primære målgruppe for portalen er kommunale integrationspraktikere samt personer med en koordinerende og en vidensformidlende funktion inden for integrationsområdet i kommunerne. Også foreninger, virksomheder og organisationer kan drage nytte af portalen.

Besøg portalen: <http://www.integrationsviden.dk/>

Det nationale Integrationsbarometer

Det nationale Integrationsbarometer skaber et samlet overblik over udviklingen på integrationsområdet og gør det dermed muligt at følge op på udviklingen.

Integrationsbarometret viser de senest tilgængelige tal indenfor områderne: Arbejde, uddannelse, forsørgelse, udsatte boligområder og kriminalitet.

Brug integrationsbarometret: <http://integrationsbarometer.dk/>

Netværksmøder om integration for kommuner

Styrelsen for International Rekruttering og Integration afholder landsdækkende netværksmøder for integrationsfaglige ledere. På møderne deler kommunerne viden og erfaring om effektive integrationsindsatser. Netværksmøderne er regionale, og netværksmøderne er for ledere.

LG Insight og Integrationsnet afholder tilsvarende landsdækkende netværksmøder for integrationsfaglige praktikere i kommunerne.

Læs mere om netværksmøder: www.lg-insight.dk/netvaerk/